

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 586/2018-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou Podhorský & Partners, s. r. o., Zámocká 36, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Patrik Podhorský, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 104/2011, za účasti Okresného súdu Bratislava II a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 104/2011 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 104/2011 konal bez zbytočných prietahov.

3. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume po 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), ktoré im je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania spolu v sume 968,88 € (slovom deväťstošesťdesiatosem eur a osemdesiatosem centov) na účet ich právnej zástupkyne Podhorský & Partners, s. r. o., Zámocká 36, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. augusta 2018 doručená s'ťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovatelia“), zastúpených advokátskou kanceláriou Podhorský & Partners, s. r. o., Zámocká 36, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Patrik Podhorský, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 104/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sú v procesnom postavení žalobcov účastníkmi napadnutého konania o náhradu škody na nehnuteľnosti spôsobenej prevádzkovou činnosťou žalovanej. Napadnuté konanie sa začalo podaním žaloby 18. mája 2011 a dosiaľ nebolo vo veci meritórne rozhodnuté. Sťažovatelia po opakovaných žiadostiach o nariadenie znaleckého dokazovania podali 19. februára 2014 sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorú predsedníčka okresného súdu listom z 8. apríla 2014 vyhodnotila ako dôvodnú.

Sťažovatelia v sťažnosti okrem iného uvádzajú:

„Sťažovatelia podali dňa 18. 5. 2011 na Okresnom súde Bratislava II žalobu na náhradu škody vo výške 170.706,35 eur voči spoločnosti Bratislavská vodárenská spoločnosť, a. s.

... vec bola pridelená zákonnému sudcovi p. [REDAKOVANÉ] (1. zákonný sudca) so spisovou značkou 9 C/104/2011.

Dňa 18. 4. 2012 predsedníčka okresného súdu Bratislava II prikázala vec na vybavenie sudcovi [REDAKOVANÉ] (2. zákonný sudca).

Dňa 28. 5. 2012 predsedníčka okresného súdu Bratislava II prikázala vec na vybavenie späť zákonnému sudcovi [REDAKOVANÉ] (3. zákonný sudca).

[REDAKOVANÉ] dňa 6. 9. 2012 predvolala strany sporu na pojednávanie, ktoré vytýčila na 31. 10. 2012.

Následne bolo ďalšie nariadené pojednávanie na 4. 2. 2013 zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Následne sa na Okresnom súde Bratislave II konali v krátkom čase dve pojednávania, a to dňa 27. 2. 2013 a 17. 4. 2013. Pojednávanie dňa 17. 4. 2013 bolo odročené na neurčito z dôvodu, že vo veci malo byť nariadené znalecké dokazovanie a účastníci konania mali v lehote 10 dní oznámiť otázky, ktoré žiadajú položiť znalcom. Je

potrebné uviesť, že Sťažovatelia predložili dňa 26. 4. 2013 konajúcemu súdu otázky pre znalca. Následne Sťažovatelia podaním zo dňa 17. 5. 2013 žiadali konajúci súd v čo najbližšej dobe nariadiť znalecké dokazovanie. Napriek viacerým podaniam zo strany Sťažovateľov konajúci súd vo veci nekonal, požiadali Sťažovatelia súd podaním zo dňa 20. 11. 2013 o ustanovenie znalca.

Dňa 16. 5. 2013 podali Sťažovatelia návrh na zmenu žalobného návrhu, čím žiadali rozšíriť žalobu o ušlý zisk.

Dňa 24. 2. 2014 predsedníčka okresného súdu Bratislava II prikázala vec na vybavenie sudcovi [REDACTED] (4. zákonný sudca).

Dňa 2. 5. 2014 predsedníčka okresného súdu Bratislava II prikázala vec na vybavenie sudcovi [REDACTED] (5. zákonný sudca). Po prikázaní veci [REDACTED] informovala predsedníčku Okresného súdu o stave oddelenia 9C a Cpr, pričom ju upozornila na neprímeraný počet pridelených vecí a na jej pracovnú vyťaženosť.

Dňa 16. 5. 2014... Sťažovatelia opätovne namietali, že nebolo vo veci nariadené znalecké dokazovanie a súčasne Sťažovatelia uviedli, že dňa 17. 5. 2013 podali návrh na zmenu žalobného návrhu, o ktorom nebolo do 16. 5. 2014 rozhodnuté.

Dňa 19. 5. 2014 Okresný súd vydal uznesenie, ktorým ustanovil znalca a nariadil znalecké dokazovanie. Na tomto mieste si dovoľíme uviesť, že súdom ustanovený znalec nakoniec znalecký posudok ani nevyhotovil, pretože tento si musel nakoniec zabezpečiť v zmysle CSP Sťažovatelia.

Dňa 3. 11. 2014 predsedníčka okresného súdu Bratislava II prikázala vec na vybavenie sudcovi [REDACTED] (6. zákonný sudca)... Od prikázania veci sudcovi [REDACTED] ubehli skoro 4 roky a ani v tejto dobe nebolo o veci vydané meritórne rozhodnutie.

Dňa 14. 9. 2016 sa na Okresnom súde Bratislave II konalo pojednávanie vo veci samej. Na tomto pojednávaní sa riešili otázky, ktoré mali byť vynesené súdom už oveľa skôr. Súd pripustil zmenu žaloby Sťažovateľov, ktorú podali ešte 20. 5. 2013, teda po uplynutí viac ako 3 rokov od podania návrhu na zmenu. Na pojednávaní súd po prvý krát uviedol, ktoré skutkové tvrdenia má za preukázané a ktoré nie a ako sa bude ďalej vykonávať dokazovanie.

Následne sa na Okresnom súde Bratislave II konali v relatívne krátkom čase dve pojednávania, a to dňa 29. 11. 2017 a 5. 2. 2018. Pojednávanie dňa 29. 11. 2017 bolo odročené z dôvodu, že vo veci prebiehali mimosúdne rokovania, ktorá však skončili medzi stranami sporu bezvýsledne.

Pojednávanie dňa 5. 2. 2018 bolo odročené na neurčito z dôvodu stanovenia ďalšieho procesného postupu súdu a výkonu dokazovania vzhľadom na námietky k znaleckému posudku.

Aktuálne bolo sťažovateľom doručené predvolanie na pojednávanie, ktoré sa uskutoční dňa 12. 9. 2018, na ktorom bude vypočutý znalec, ktorý vypracoval znalecký posudok.

Zdlhavým konaním, ktoré začalo podaním žaloby dňa 18. 5. 2011 sa Sťažovatelia dostali do veľmi ťažkej finančnej a majetkovej situácie. Škody spôsobené na nehnuteľnosti, ktorú prenajímali museli priebežne opravovať. Z lukratívneho nájmu odišiel nájomca vzhľadom na nepriaznivý stav nehnuteľnosti. Škody boli také vysoké, že Sťažovatelia následkom dlho trvajúceho sporu nehnuteľnosti nakoniec v roku 2017 odplatne previedli na nového vlastníka. Kúpna cena (podľa Kúpnej zmluvy 280.000 eur) za prevod nehnuteľností odrážala stav nehnuteľností (poškodenie spôsobené BVS), ktorá bola podstatne nižšia ako hodnota nehnuteľností pred poškodením (určená znaleckým posudkom vo výške 399.720 eur)...

Sťažovatelia majú za to, že doterajším postupom okresného súdu Bratislava II už len z dôvodu celkového trvania tohto konania (viac ako sedem rokov bez rozhodnutia vo veci samej na prvom stupni) ako aj neefektívna činnosť pri znaleckom dokazovaní s obavou, že napadnuté konanie nebude v dohľadnom čase právoplatne skončené dochádza u sťažovateľov k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

... Sťažovateľom v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II.. nie je poskytnutá účinná ani efektívna súdna ochrana. Okrem tejto základnej požiadavky na účinnú právnu ochranu je jej nevyhnutným predpokladom tiež to, aby táto ochrana bola poskytnutá v primeranom čase...

Čo sa týka náročnosti sporu, ani náročný spor nesmie trvať neprimerane dlho.“

Na základe uvedenej sťažnostnej argumentácie sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov, priznal každému z nich finančné zadosťučinenie v sume po 10 000 € a náhradu majetkovej škody v sume po 20 000 € pre každého z nich, ako aj úhradu trov konania pred ústavným súdom.

Požadované finančné zadosťučinenie (a náhradu škody, pozn.) odôvodňujú sťažovatelia takto:

„Výšku odškodnenia Sťažovatelia žiadajú priznať z titulu vzniku škody materiálnej - predaj nehnuteľností pod cenu... v priamej súvislosti s prieťahmi v konaní, ktoré mali za následok neposkytnutie plnenia v primeranom čase od BVS... každému Sťažovateľovi vo výške 20.000 eur.

Výšku odškodnenia Sťažovatelia žiadajú priznať aj z titulu vzniku škody nemateriálnej - za neprimeraný zásah do práv Sťažovateľov, pretože týmto súdnym konaním zažili Sťažovatelia množstvo nepríjemných situácií a vynaložili nespočetne veľké množstvo psychických síl. Okrem iného sa do značenej miery narušili vzťahy medzi rodinnými príslušníkmi. Súčasne Sťažovatelia sa bez svojho zavinenia ocitli v stave bezmocnosti a neistoty v spravodlivé rozhodnutie v primeranom čase, zapríčinené konajúcim súdom, pretože do dnešného dňa nebolo rozhodnuté o merite sporu ani v prvom stupni. Za takéto porušenie žiadajú Sťažovatelia primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30.000 eur, teda každému Sťažovateľovi vo výške 10.000 eur.“

Pred predbežným prerokovaním veci sa po predchádzajúcej výzve ústavného súdu k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu prípisom sp. zn. 1 Spr V/128/2018 z 1. októbra 2018, z ktorého v podstatnom vyplýva:

„... vec napadla dňa 18. 05. 2011 a bola pridelená... na rozhodnutie sudkyňi [REDAKOVANÉ]. Z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne... sa stala na čas práceneschopnosti zastupujúcou sudkyňou [REDAKOVANÉ]. Po

návrate zákonnej sudkyne jej boli veci vrátené späť. Zákonná sudkyňa [REDACTED] sa však vzdala výkonu funkcie sudcu, na základe čoho bol spis... prikázaný opatrením zo dňa 24. 02. 2014 na rozhodovanie [REDACTED]... Uznesením Súdnej rady SR zo dňa 31. 03. 2014 bol [REDACTED] s účinnosťou od 01. 04. 2014 preložený na výkon funkcie sudcu na Okresný súd Bratislava V... Uznesením Súdnej rady SR zo dňa 31. 03. 2014 bola na tunajší súd preložená sudkyňa [REDACTED], ktorej bola predmetná vec od 01. 05. 2014 prikázaná na ďalšie konanie a z dôvodu nástupu novej sudkyne a neprimeraného a nerovnomerného zaťaženia ostatných sudcov... bolo celé oddelenie 9C prerozdelené náhodným výberom... a spis bol dňa 03. 11. 2014 pridelený... na rozhodovanie [REDACTED].

Nová zákonná sudkyňa vo veci začala ihneď konať. Konanie, pri prevzatí spisu sudkyňou, bolo vo fáze, kedy súd nariadil znalecké dokazovanie uznesením č. k. 9 C/104/2011-306 zo dňa 19. 05. 2014, ktorým súd znalcovi uložil povinnosť vypracovať posudok do 30 dní.

Súd následne vykonával úkony smerujúce k ustáleniu možnosti realizácie znaleckého posudku (v priebehu novembra a decembra 2014), kedy dopytoval strany sporu i znalca a pre upresnenie ďalšieho postupu nariadil informatívny výsluch na deň 16. 03. 2015.

V rámci informačného výsluchu vyšlo najavo, že právny zástupca žalobcov nechal vypracovať sanačný projekt (ktorý znalec označil ako potrebný dokument pre vypracovanie znaleckého posudku), pričom tento mal mať k dispozícii o mesiac. Tento súdu nepredložil v avizovanej lehote, pričom súd ho následne (opakovane) urgoval na jeho predloženie v jednotlivých výzvach. Odpoveďou právneho zástupcu žalobcov bolo, že sanačný projekt predložiť nevedia, nakoľko spoločnosť, ktorá ho má vypracovať, je pracovne vyťažená. Ako už bolo uvedené, sanačný projekt bol nevyhnutný, podľa tvrdenia znalca, pre vypracovanie znaleckého posudku. Právny zástupca žalobcov viackrát urgovaný sanačný projekt predložil súdu až dňa 11. 03. 2016. Súd tento obratom zaslal znalcovi. Ten zaslal súdu dňa 29. 04. 2016 odborné vyjadrenie, v ktorom konštatoval, že nie je možné vypracovať znalecký posudok na základe predloženého sanačného projektu.

Súd následne vytýčil termín pojednávania na najbližší možný dátum a to na deň 14. 09. 2016. Na pojednávaní súd predniesol predbežné právne posúdenie veci a toto odročil za účelom predloženia návrhov strán na vykonanie dokazovania v lehote 30 dní.

Žalobcovia i žalovaný vo svojich návrhoch zaslaných súdu v priebehu októbra 2016 avizovali vypracovanie súkromného znaleckého posudku (žalobcovia) a odborného vyjadrenia (žalovaný). Súd obe strany preto dňa 14. 12. 2016 urgoval, aby oznámili v akom štádiu vypracovania sú avizované dôkazy. Vzhľadom na náročnosť znaleckého dokazovania a potrebu vypracovania ďalších dokumentov, právny zástupca žalobcov zaslal súdu súkromný znalecký posudok až dňa 05. 05. 2017, aj to v nedostatočnom počte vyhotovení, preto bol súd nútený ho obratom vyzvať na predloženie ešte jedného vypracovania... Po zaslaní súkromného znaleckého posudku súd obratom tento zaslal na vedomie stranám sporu, pričom opätovne dopytoval právneho zástupcu žalovaného na dátum zaslania ním avizovaného odborného vyjadrenia. Nakoľko strany následne avizovali možnosť uzavretia mimosúdnej dohody, resp. prebiehajúce mimosúdne rokovania, súd zisťoval ich výsledok vo výzve 21. 09. 2017. Po tom, ako mu bol oznámený neúspech prebiehajúcich rokovaní, ihneď nariadil termín pojednávania a to na najbližší možný voľný termín, na deň 29. 11. 2017. Na tomto pojednávaní súd opätovne uviedol právne posúdenie veci, vzhľadom k obsahu predložených dôkazov. Obe strany na pojednávaní požiadali o primeranú lehotu na finalizáciu mimosúdnych rokovaní... Ďalšie pojednávanie sa konalo dňa 05. 02. 2018, kde súd pristúpil k vykonávaniu dôkazov a pojednávanie odročil na neurčito s tým, že strany sporu mali predložiť svoje stanoviská, prípadne finalizovať návrhy na vykonanie dokazovania. Po ich zaslaní súd pristúpil k štúdiu predložených dôkazov a pripravil ďalší postup v konaní v otázke vykonávania dokazovania, tiež uznesením zo dňa 04. 04. 2018 vyzval žalobcov na doplatenie súdneho poplatku za rozšírenie žaloby a vyrubil preddavok na trovy dôkazu (ústneho znaleckého dokazovania) uznesením dňa 13. 04. 2018. Tento preddavok bol zložený až dňa 12. 06. 2018, pričom súd ihneď po jeho zložení nariadil termín súdneho pojednávania na deň 12. 09. 2018, kde zároveň predvolal znalca za účelom jeho výsluchu. Pojednávanie konané dňa 12. 09. 2018 súd odročil na 29. 10. 2018, pričom na tomto pristúpi k vykonávaniu ďalšieho dôkazu a to výsluchu navrhovaného svedka.

Vzhľadom na uvedený opis úkonov súdu mám za to, že zákonná sudkyňa konala bez prietáhov, smerujúc všetky úkony k čo možno najrýchlejšiemu ukončeniu konania. Dĺžku súdneho konania ovplyvnila skutočnosť, že obe strany si nechali vypracovať odborne náročné znalecké posudky, resp. odborné vyjadrenia, ktorých predloženie trvalo dlhšiu dobu. Vzhľadom na skutkovú a najmä odbornú zložitost' sporu, ako odlišné odborné

stanoviská predkladané sporovými stranami je zrejmé, že súd bude musieť pristúpiť k vykonaniu viacerých navrhnutých dôkazov, potrebných na ustálenie skutkového stavu a rozhodnutie vo veci.“

Ústavný súd z predloženého spisového materiálu sp. zn. 9 C 104/2011 zistil, že okresným súdom spracovaný prehľad procesných úkonov zodpovedá obsahu spisu, avšak vzťahuje sa (prevažne) len na obdobie po pridelení veci ostatnej zákonnej sudkyňi. Ústavný súd preto prehľad procesných úkonov vypracovaný okresným súdom dopĺňa o svoje zistenia z predmetného spisu, a to takto:

1. Dňa 18. mája 2011 bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľov.
2. Dňa 27. mája 2011 okresný súd vyzval žalobcov (sťažovateľov) na úhradu súdneho poplatku.
3. Dňa 13. júna 2011 sťažovatelia požiadali o oslobodenie od súdnych poplatkov.
4. Dňa 23. januára 2012 okresný súd uznesením nepriznal sťažovateľom oslobodenie od súdnych poplatkov.
5. Dňa 5. marca 2012 bol uhradený súdny poplatok jeho zložením na účet okresného súdu.
6. Dňa 18. apríla 2012 došlo k zmene zákonného sudcu.
7. Dňa 28. mája 2012 došlo opätovne k zmene zákonného sudcu (spis bol pridelený pôvodnej zákonnej sudkyňi).
8. Dňa 31. októbra 2012 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci.
9. Dňa 28. novembra 2012 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie vo veci.
10. Dňa 4. februára 2013 bol zrušený termín pojednávania pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne.
11. Dňa 27. februára 2013 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci.
12. Dňa 9. apríla 2013 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie intervenienta k žalobe.
13. Dňa 17. apríla 2013 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci, ktoré bolo odročené na účel nariadenia znaleckého dokazovania.
14. Dňa 26. apríla 2013 sťažovatelia okresnému súdu doručili otázky na znalca.
15. Dňa 10. mája 2013 intervenient okresnému súdu doručil otázky na znalca.

16. Dňa 20. mája 2013 sťažovatelia podali návrh na pripustenie zmeny žaloby (rozšírenie nároku na náhradu škody, pozn.).

17. Dňa 22. novembra 2013 sťažovatelia podali žiadosť o ustanovenie znalca.

18. Dňa 24. februára 2014 došlo k zmene zákonného sudcu.

19. Dňa 2. mája 2014 došlo k ďalšej zmene zákonného sudcu.

20. Dňa 16. mája 2014 podali sťažovatelia opätovnú žiadosť o nariadenie znaleckého dokazovania.

21. Dňa 19. mája 2014 okresný súd uznesením ustanovil znalca a uložil mu vypracovať znalecký posudok (ktorý vypracovaný nebol, pozn.).

22. Dňa 13. júna 2014 a 1. júla 2014 sporové strany zložili preddavok na trový dôkazu.

23. Dňa 13. augusta 2014 sa uskutočnila miestna obhliadka zvolaná znalcom na účely vypracovania posudku.

24. Dňa 3. novembra 2014 došlo opätovne k zmene zákonného sudcu.

25. Dňa 16. marca 2015 okresný súd uskutočnil informatívny výsluch sporových strán.

26. Dňa 11. marca 2016 sťažovatelia doručili okresnému súdu sanačný projekt.

27. Dňa 29. apríla 2016 bolo okresnému súdu bolo doručené odborné vyjadrenie žalovaného k sanačnému projektu.

28. Dňa 14. septembra 2016 okresný súd uznesením pripustil zmenu žaloby navrhovanú sťažovateľmi podaním z 20. mája 2013.

29. Dňa 14. septembra 2016 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci.

30. Dňa 17. októbra 2016 sťažovatelia a intervenient predložili návrhy na doplnenie dokazovania.

31. Dňa 29. novembra 2017 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci.

32. Dňa 5. februára 2018 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie vo veci.

33. Dňa 15. februára 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie intervenienta vo veci.

34. Dňa 21. februára 2018 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného vo veci.

35. Dňa 13. augusta 2018 sťažovatelia predložili okresnému súdu odborné vyjadrenie.

36. Dňa 27. augusta 2018 sťažovatelia doručili okresnému súdu realizačný projekt.

37. Dňa 27. augusta 2018 intervenient zaslal okresnému súdu vyjadrenie vo veci.

38. Dňa 12. septembra 2018 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci.

39. Dňa 23. októbra 2018 boli okresnému súdu doručené vyjadrenia sťažovateľov k dodatku znaleckého posudku.

40. Dňa 29. októbra 2018 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci (výsluch svedka), ktoré bolo odročené na 14. január 2019 s tým, že sporové strany predložia písomné záverečné stanoviská.

41. Pojednávanie nariadené na 14. január 2019 bolo zrušené zo zdravotných dôvodov na strane zákonnej sudkyne a bol nariadený nový termín pojednávania na 11. február 2019.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. IV. ÚS 586/2018 z 15. novembra 2018 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, vo zvyšnej časti (porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy) sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu, aby prípadne doplnila svoje predchádzajúce vyjadrenie k sťažnosti a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 154/2018 zo 14. decembra 2018 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní a v plnom rozsahu sa pridrižiava svojho skôr zaslaného vyjadrenia.

Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľov, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie predsedníčky okresného súdu sp. zn. 1 SprV 128/2018 z 1. októbra 2018 a sp. zn. Spr 154/2018 zo 14. decembra 2018 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právna zástupkyňa sťažovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 17. januára 2018 oznámila, že netrvá na ústnom prejedaní veci a k meritu v podstatnom uviedla:

„Predsedníčka Okresného súdu Bratislava II v podaní datovanom dňa 1. 10. 2018... ihneď v úvode potvrdila, že došlo k viacerým zmenám zákonných sudcov vo veci sťažovateľov.

Zákonná sudkyňa pani [REDAKOVANÉ], ktorá aktuálne rozhoduje vec sťažovateľov, vo veci koná. Sťažovatelia však majú za to, že zákonný sudca nevyužil všetky dostupné a potrebné prostriedky na vydanie rozhodnutia vo veci samej v primeranej lehote.

Nebolo vinou sťažovateľov, že súdom ustanovený znalec nebol schopný vypracovať znalecký posudok. Naopak, ako viackrát namietali sťažovatelia, súdom ustanovený znalec nemal potrebnú kvalifikáciu na vypracovanie požadovaného znaleckého posudku. ... nakoniec si sťažovatelia museli dať vyhotoviť súkromný znalecký posudok, napriek tomu, že zložili preddavok na trovy znaleckého dokazovania nariadené súdom. Ako sme už vyššie uviedli v sťažnosti, nebol vo veci sťažovateľov zabezpečený efektívny postup znalca, pričom za takýto stav nesie zodpovednosť konajúci súd.

Je zrejmé, že v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava II pretrváva ústavne neudržateľný stav a dochádza k prieťahom v konaní. Ako príklad možno uviesť aj skutočnosť, že súd vydal uznesenie o rozšírení žaloby až o tri roky neskôr, ako ju podali sťažovatelia na Okresnom súde ešte dňa 20. 5. 2013.

... K pojednávaniu konanému dňa 29. 10. 2018 sťažovatelia uvádzajú, že predmetné pojednávanie riadne prebehlo, pričom bolo odročené na deň 14. 1. 2019 s tým, že strany sporu mali zaslať konajúcemu súdu záverečné stanoviská do 31. 12. 2018. Strany sporu si túto procesnú povinnosť splnili a zaslali na súd záverečné vyjadrenia s očakávaním, že dňa 14. 1. 2019 sa pojednávanie uskutoční. Pojednávanie nariadené na deň 14. 1. 2019 však bolo zrušené a bol nariadený nový termín pojednávania na deň 11. 2. 2019.“

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľov a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 104/2011 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo

najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Povinnosť súdu konať bez priet'ahov vyplýva napríklad z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Povinnosť súdu a sudcu konať bez priet'ahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o náhradu škody možno považovať za bežnú súčasť rozhodovacej

činnosti všeobecných súdov. Ústavný súd zastáva názor, že posudzovaná veci nie je mimoriadne skutkovo ani právne zložitá, vzal však na zreteľ potrebu odborného posúdenia skutkových okolností veci formou znaleckého dokazovania, ktoré je objektívne spôsobilé prispieť k predĺženiu konania. Z judikatúry ústavného súdu totiž vyplýva, že skutkovo a právne zložitá je predovšetkým také konanie, ktoré si na posúdenie skutočností, na ktoré treba odborné znalosti, vyžaduje ustanovenie znalca s osobitnými odbornými znalosťami, resp. spoluprácu znalca s inými odborníkmi – konzultantmi (IV. ÚS 28/05).

2. Správanie sťažovateľov ako strany sporu je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Na základe predloženého spisového materiálu ústavný súd dospel k záveru, že sťažovatelia k predĺženiu doterajšej dĺžky napadnutého konania významnejšou mierou neprispeli.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný súd v napadnutom konaní uskutočnil 9 pojednávanií, ktoré ale boli opakovane odročované bez meritórneho rozhodnutia, čo signalizuje, že postup okresného súdu nebol efektívny, resp. sústredený, keďže okresný súd je povinný pripraviť vec na pojednávanie tak, aby bolo možné rozhodnúť spravidla už na jedinom pojednávaní. Za sústredený procesný postup nemožno považovať ani to, že okresný súd nariadil znalecké dokazovanie súdom ustanoveným znalcom, zaťažil sporové strany preddavkom na trovy znaleckého dokazovania, avšak v konečnom dôsledku sa nariadené znalecké dokazovanie nevykonalo a odborné posúdenie zabezpečovali strany sporu vo svojej réžii. Pokiaľ ide o správanie zodpovedných orgánov verejnej moci, EŠLP konštatoval, že v prípade potreby spolupráce so znalcom zostáva zodpovednosť za prípravu

veci a rýchle konanie na príslušnom sudcovi (Capuano proti Taliansku, rozsudok z 26. 6. 1987, Versini proti Francúzsku, rozsudok z 10. 7. 2001).

V priebehu napadnutého konania došlo päťkrát k zmene zákonného sudcu v konaní z rôznych dôvodov. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že opakované zmeny zákonného sudcu spomaľujú konanie z dôvodu, že nový sudca sa musí s vecou oboznámiť, ale nezabavujú súd povinnosťou rozhodnúť vo veci v primeranej lehote (Lechner a Hess proti Rakúsku, rozsudok z 23. 4. 1987). Opakované pridelenie predmetnej veci zákonným sudcom na prerokovanie a rozhodnutie teda nemožno považovať za relevantnú procesnú aktivitu všeobecného súdu, keďže ide o aktivitu, ktorá je dôsledkom iných, s konaním bezprostredne nesúvisiacich skutočností – napr. personálne zmeny na okresnom súde, práceneschopnosť zákonného sudcu a pod. (II. ÚS 444/2014).

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06) ani nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní.

Ústavný súd na tomto základe, prihliadajúc na zjavne neprimeranú doterajšiu dĺžku konania (osem rokov), v rámci ktorej okresný súd ani raz meritórne nerozhodol, a tiež na zistenú neefektívnu činnosť okresného súdu, dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo postupom okresného súdu k zbytočným prietahom, a teda aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadost'účinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovatelia sa domáhajú priznania finančného zadosťučinenia v sume každému po 10 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä celkovú dĺžku napadnutého konania a zistenú neefektívnu činnosť okresného súdu, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 500 € pre každého zo sťažovateľov primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Nad rámec uvedeného ústavného súdu poznamenáva, že priznanie požadovanej náhrady škody pre každého zo sťažovateľov nie je v právomoci ústavného súdu, keďže o prípadnom nároku na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej správy rozhodujú všeobecné súdy na základe podanej žaloby. Z uvedeného dôvodu ústavný súd tejto časti sťažnosti sťažovateľov nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a podanie písomného vyjadrenia vo veci) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11

ods. 3, § 13 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Podľa § 13 ods. 2 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb.

Tarifná odmena za úkon právnej služby v roku 2018 predstavuje sumu 153,50 € a za úkon v roku 2019 sumu 163,33 €. Za dva úkony v roku 2018 a jeden v roku 2019 v prospech štyroch sťažovateľov tak prináleží suma 940,66 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za dva úkony v roku 2018 a jeden úkon v roku 2019 v sume 28,22 €, čo spolu predstavuje sumu 968,88 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2019